یادداشت

گوگل و فیس‌بوک چگونه می‌توانند ذهن ما را دست‌کاری کنند؟

جرمی لنت . ترجمه مهناز معیری

● در این مقاله بر قدرت دست‌کاری ذهنی ابزارهای رسانه‌ای و شبکه‌ای جدید تأکید شده و مثال‌هایی از امکانات فناورانه‌ای که به صاحبان قدرت امکان تردستی‌های ذهنی را می‌دهد، بازنمایانده شده است. اما آنچه برای کاربران مهم است -و فرهنگ تاب‌آوری و مقاومت را معنادار می‌کند- این است که با علم بر این قدرت روزافزون، ضمن بهره‌گیری از نتایج مثبت این شبکه‌ها و ابزارها، خودمختاری خود را بر ارتباطات و ابزار فناورانه، مانند اینترنت، فیس‌بوک، گوگل و مانند آنها -اعم از جهانی یا درون مرزهای کشورها- با هوشیاری مداوم حفظ کنند.

غریبه‌هایی که خوبی شما را نمی‌خواهند از دور در کار وارسی ذهن شما هستند. در این نوشته از یافته‌های سلسله مطالعات علمی‌ای استفاده شده که نشان می‌دهند چگونه برخی قدرت آن را دارند که احساس شما، عمل شما و حتی اینکه در انتخابات به چه کسی رأی بدهید را تحت‌تاثیر قرار دهند. دست‌کاری سنجیده ذهنی گروه‌های بزرگ مردم سابقه کمی ندارد. نزدیک صد سال پیش خواهرزاده زیگموند فروید، ادوارد برنیز که او را بنیان‌گذار روابط‌عمومی می‌شمارند، از تز فروید برای راهیابی به ضمیر نیمه‌آگاه استفاده کرد تا روش‌های کنترل ذهنی تازه خود را برای خلق «مصرف‌کننده» آمریکایی عصر جدید شکل دهد.

شریک تجاری او، پل میزر نوشت: «ما باید جهت فرهنگ آمریکایی را از نیاز به میل بچرخانیم. مردم را جوری تربیت کنیم که دلشان بخواهد تمنای چیزهای تازه داشته باشند، حتی پیش از آنکه آنچه دارند از کار افتاده باشد. ما باید ذهنیت جدیدی شکل بدهیم؛ امیال شخص باید بر نیازهای او چیره شوند». برنیز در ۱۹۲۸ با افتخار اعلام کرد چگونه روش‌های او به گروه کوچکی از سرآمدان کشور آمریکا این قدرت را داده است تا ذهن مردم آمریکا را کنترل کنند: «دست‌کاری سنجیده و هوشمندانه عادت‌ها و عقاید توده‌ها، عنصری مهم در جامعه دموکراتیک است. آنان که این سازوکارهای نادیده جامعه را دست‌کاری می‌کنند، قدرتی نامرئی برمی‌سازند. کسانی که هیچ‌گاه نامی از ایشان نشنیده‌ایم بر ما حکومت می‌کنند، الگوهای ذهنی برایمان می‌سازند، سلیقه‌هایمان را شکل می‌دهند... به تقریب در هر عمل‌مان در زندگی روزمره، زیر سلطه تعداد به نسبت قلیلی از اشخاص هستیم... که ریسمان‌های کنترل ذهن جمعی را به هر سو می‌کشند». (یک پاراگراف را که بیشتر برای آمریکایی‌ها فهم‌پذیر است در اینجا حذف کردم که به روح نوشته صدمه نمی‌زند). چیزی که حالا عوض شده آن است که نسل جدیدی از وارثان ذهنی به کمک فناوری‌های رشدیابنده داده‌کاوی و رسانه (و شبکه)های اجتماعی، توانسته‌اند قدرت خود را از آنچه در خیال پیشینیانشان نیز نمی‌گنجید، در ذهن‌های ما خیلی عمیق‌تر تزریق کنند. شخصی به نام فوگ که یک «برنیز» امروزی است، رشته دانشگاهی جدیدی تأسیس کرده به نام، «کاپتالوژی» که از کاپت گرفته‌شده و آن سرنام واژه‌های کامپیوتر، مجابگر و فناوری است؛ یعنی رشته‌ای که در آن کامپیوتر را در جایگاه یک فناوری مجابگر مطالعه می‌کنند. او در مکان نه‌چندان‌خوشنامی به نام «آزمایشگاه فناوری‌های مجابگر استنفورد» در کار آموزش فارغ‌التحصیل‌های تازه‌نفس باهوش دانشگاه استنفورد در راه «تغییر نگرش‌ها و رفتارهای» مردمان است.

ادامه در صفحه ۱۷

اعتراض کشاورزان به فعالیت آب‌شیرین‌کن‌ها در استان کرمان

آب‌شیرین‌کن‌های ۵۰۰هزاردلاری علیه باغ‌های پسته

محمدرضا نسب‌عبداللهی

شماری از کشاورزان پسته‌کار شهرستان انار در شمال غرب استان کرمان به رهاسازی پساب دستگاه‌های آب‌شیرین‌کن در محیط‌زیست معترض هستند. این کشاورزان می‌گویند پساب این دستگاه‌ها بر باغات پسته آنها تأثیر منفی خواهد گذاشت.

نخستین آب‌شیرین‌کن‌های کشاورزی ازسوی چند باغدار بزرگ پسته در سال ۱۳۹۳ با هزینه ۵۰۰هزار دلار در شهرستان انار راه‌اندازی شد تا آب با شوری ۲۰هزار را به آب شیرین تبدیل و راهی باغات پسته‌شان کند. این دستگاه‌ها در حالی آغازبه‌کار کردند که برای پساب آنها چاره‌اندیشی نشده بود. درحال‌حاضر نیز مشاهدات نشان می‌دهد که پساب این دستگاه‌ها بدون رعایت مسائل زیست‌محیطی راهی حوضچه‌های خاکی می‌شود و به مرور به عمق زمین نفوذ می‌کند. محمدعلی نواب، یکی از باغداران پسته شهرستان انار به روزنامه «شرق» گفت که پساب‌ها به دلیل تبخیر آب، اثرات نامناسبی دارد. به گفته وی، «این پساب‌ها به دلیل نفوذپذیری در خاک باعث تخریب مزارع کشاورزی و باغات پسته می‌شود. شوری و سختی (EC) آب چاه ما به‌طور چشمگیری بالا رفته و نظر کارشناسان آب این است که احتمالا یکی از دلایل بالارفتن EC آب همین مسئله پساب‌ها بوده است».

این باغدار پسته می‌گوید که دراین‌باره حدود هشت نامه به استانداری کرمان و جهاد کشاورزی کرمان نوشته؛ اما «متأسفانه تاکنون جوابی داده نشده است».

پلمب دستگاه‌های آب‌شیرین‌کن و رفع پلمب

سال گذشته با شکایت جمعی از کشاورزان و همچنین پیگیری سازمان محیط‌زیست استان کرمان، دستگاه‌های آب‌شیرین‌کن با حکم دادستانی شهرستان انار پلمب شدند؛ اما بعد از مدتی رفع پلمب شدند تا روزانه دو ساعت کار کنند. محمدعلی نواب دراین‌باره می‌گوید که پیگیری‌های مستمر مالکان پسته در شهرستان انار و اعتراضات، باعث پلمب‌شدن دستگاه‌های آب‌شیرین‌کن شد؛ اما بعد از مدتی مالکان دستگاه‌های آب شیرین اظهار کرده‌اند به دلیل ضایعه احتمالی واردشده به فیلترها، باید در شبانه‌روز یک تا دو ساعت اجازه داده شود که از این دستگاه‌ها استفاده شود و مسئولان هم چنین اجازه‌ای را داده‌اند؛ اما «متأسفانه این استفاده از دو ساعت به ۲۴ ساعت رسیده که این موضوع از سوی ما به محیط‌زیست و دادستانی گزارش شده است».

وی می‌گوید: «سؤال این است که چه نهادی مسئول کنترل و بازرسی است؟ مسئله مهم این است که در نیمه دوم هر سال، به دستور شرکت آب منطقه‌ای استان کرمان، فعالیت چاه‌های کشاورزی شهرستان انار به مدت یک ماه متوقف می‌شود و بهره‌برداری از چاه‌ها ممنوع است، آیا در این یک ماه به فیلترهای دستگاه آسیب وارد نمی‌شود؟ این پرسش به‌طور جدی مطرح است و سؤال‌برانگیز است». این باغدار پسته همچنین گفت که «مدیریت جهاد کشاورزی کرمان در نامه‌ای اعلام کرده استفاده از دستگاه‌های آب‌شیرین‌کن تا مدیریت صحیح پساب‌ها ممنوع است. تاکنون یک مهلت چهارماهه و به‌تازگی یک مهلت دوماهه به مالکان دستگاه‌های آب‌شیرین‌کن برای مدیریت پساب‌ها داده شده؛ اما آنها هیچ اقدامی درباره پساب‌ها انجام نداده‌اند».

تلاش ما برای گفت‌وگو با مدیرعامل شرکتی که مجری طرح نصب و راه‌اندازی آب‌شیرین‌کن‌های کشاورزی در شهرستان انار بود، بدون‌نتیجه ماند. این شرکت که در تیرماه ۱۳۸۶ ثبت شده و دفتر مرکزی آن در تهران است، در زمینه طراحی و ساخت سیستم‌های تصفیه و آب‌شیرین‌کن فعالیت می‌کند. کارخانه این شرکت در جاده رودهن، منطقه صنعتی خرمدشت قرار دارد.

شوری و سختی پساب آب‌شیرین‌کن‌ها ۴۰هزار است

مرجان شاکری، کارشناس مسئول بررسی آلودگی آب و خاک اداره کل حفاظت محیط‌زیست استان کرمان دراین‌باره گفت که درختان پسته قادر به تحمل ECهای حدود هشت هزار هستند؛ در این راستا تعدادی از کشاورزان پسته‌کار در شهرستان انار برای مقابله با این معضل و ارتقای کیفیت منابع آب موجود اقدام به استقرار دستگاه‌های آب‌شیرین‌کن کرده‌اند که نتیجه آن به‌کارگیری دو دستگاه آب‌شیرین‌کن با کاربری کشاورزی در دو منطقه از باغات پسته شهرستان انار بود. کارشناس مسئول بررسی آلودگی آب و خاک اداره کل حفاظت محیط‌زیست استان کرمان درباره دستگاه‌های آب‌شیرین‌کن در شهرستان انار گفت: «این دستگاه‌ها البته بدون اخذ مجوز محیط‌زیست کار خود را شروع کردند، تقریبا ۳۰ درصد از آب ورودی به این دستگاه‌ها به پساب تبدیل می‌شود که اغلب سختی و شوری آن حدودا به ۴۰هزار می‌رسد».

به گفته مرجان شاکری، «بعد از استقرار این دستگاه‌ها، برخی از کشاورزان معترض شدند که پساب آب‌شیرین‌کن‌ها برای باغات آنها مضر است. این در حالی بود که از میان شاکیان نیز افرادی متقاضی نصب دستگاه‌های آب‌شیرین‌کن هستند. این موضوع ما را با چالشی دوگانه مواجه کرد. از یک طرف امکان استقرار دستگاه‌های یادشده در خشکی و تبعات زیست‌محیطی آن و از طرفی تقاضا از سوی باغداران برای نصب دستگاه برای جلوگیری از خشک‌شدن باغات پسته، به‌واسطه شکایات تعدادی از باغداران شهرستان انار درباره چگونگی دفع پساب دستگاه‌های آب‌شیرین‌کن در سطح شهرستان و از آنجا که درباره استقرار دستگاه‌های یادشده هیچ‌گونه استعلامی از این اداره کل از سوی مبادی ذی‌ربط صورت نگرفته است، ما موضوع را برای بررسی‌های کارشناسی در دستورکار قرار دادیم».

نخستین آب‌شیرین‌کن‌های کشاورزی ازسوی چند باغدار بزرگ پسته در سال ۱۳۹۳ با هزینه ۵۰۰ هزار دلار در شهرستان انار راه‌اندازی شد تا آب با شوری ۲۰هزار را به آب شیرین تبدیل و راهی باغات پسته‌شان کند. اما برای پساب آنها چاره‌اندیشی نشده بود و پساب این دستگاه‌ها بدون رعایت مسائل زیست‌محیطی راهی حوضچه‌های خاکی می‌شود و به مرور به عمق زمین نفوذ می‌کند

این کارشناس اداره کل حفاظت محیط‌زیست استان کرمان افزود: «نمونه‌برداری‌های صورت‌گرفته نشان‌دهنده شوری بیش‌ازحد پساب خارج‌شده از دستگاه‌های یادشده است».

اخطاریه محیط‌زیست کرمان به واحدهای آب‌شیرین‌کن

مرجان شاکری می‌گوید اداره کل حفاظت محیط‌زیست استان کرمان براساس وظایف قانونی خود نسبت به صدور اخطاریه برای واحدهای آب‌شیرین‌کن فعال اقدام کرده و دراین‌باره جلسات متعدد کارشناسی برگزار کرده و در همین راستا با سازمان حفاظت محیط‌زیست نیز مکاتبه شده است. وی افزود: «پس از انجام مکاتبات با سازمان حفاظت محیط‌زیست، دستورالعمل‌هایی برای استقرار این نوع آب‌شیرین‌کن‌ها در خشکی صادر شد. براساس این دستورالعمل‌ها پساب‌های آب‌شیرین‌کن‌ها به‌هیچ‌وجه نباید در خاک نفوذ داشته باشد. با توجه به نرسیدن برنامه‌ای مقبول از سوی صاحبان دستگاه‌های آب‌شیرین‌کن برای مدیریت پساب و رعایت ملاحظات زیست‌محیطی مربوط به استقرار دستگاه‌های یادشده و با عنایت به نظرات فنی دفتر آب و خاک سازمان حفاظت محیط‌زیست و همچنین دستورالعمل‌های ارسالی از دفتر ارزیابی سازمان حفاظت محیط‌زیست، ضمن صدور اخطاریه و تعیین مهلت، اقدامات لازم معمول شد که نهایتا حسب دستور قضائی دو واحد آب‌شیرین‌کن پلمب شد؛ اما به دنبال پیگیری صاحبان این دستگاه‌ها و به دلیل جلوگیری از آسیب‌رسیدن به فیلترها و ممبرین‌های دستگاه‌ها، حسب دستور قضائی مقرر شد که آب‌شیرین‌کن‌ها روزانه دو ساعت کار کنند».

بااین‌حال برخی از کشاورزان به روزنامه «شرق» گفتند این دستگاه‌ها بیش از دو ساعت در روز فعالیت دارند. فعالیت این دستگاه‌ها بدون چاره‌اندیشی برای پساب‌ها در حالی ادامه دارد که سازمان محیط‌زیست کشور در نامه‌ای به تاریخ نهم اردیبهشت ۱۳۹۵ اعلام کرده که «بنا بر بازدید صورت‌گرفته از واحدهای آب‌شیرین‌کنی که در انار استقرار یافته‌اند، مقرر شده تا ضمن رعایت کلیه استانداردهای خروجی فاضلاب، نسبت به مدیریت اصولی حوضچه‌های نگهداری پساب‌های خود اقدام و از هر عملی که سبب ایجاد و انتشار آلودگی در محیط خاک و آب‌های زیرزمینی شود، جدا خودداری به عمل آورند».

برخی از مالکان این آب‌شیرین‌کن‌ها پیشنهاد کرده‌اند که پساب دستگاه‌ها را راهی رودخانه شور انار کنند که خود پیامدهای ناگوار زیست‌محیطی به دنبال دارد.

مخالفت وزارت نیرو با راه‌اندازی آب‌شیرین‌کن‌ها در دشت‌های بحرانی

مرجان شاکری همچنین گفت: «از وزارت نیرو درباره وضعیت چاه‌های متقاضی نصب آب‌شیرین‌کن‌ها استعلام کردیم که شرکت آب منطقه‌ای استان کرمان به‌عنوان نماینده وزارت نیرو در استان اعلام کرده با طرح‌های آب‌شیرین‌کن در دشت‌های بحرانی مخالف است و به‌هیچ‌وجه به این طرح‌ها مجوز نمی‌دهد. البته این درباره طرح‌هایی است که می‌خواهند مجوز بگیرند، نه درباره واحدهایی که قبلا استقرار یافته‌اند».

دشت انار از نظر منابع آبی جزء مناطق ممنوعه و به‌شدت بحرانی استان کرمان به شمار می‌رود؛ اما با وجود این، تلاش‌ها برای حفر چاه‌های جدید کشاورزی در این منطقه همچنان ادامه دارد.

کارشناس مسئول بررسی آلودگی آب و خاک اداره کل حفاظت محیط‌زیست استان کرمان می‌گوید این استان قریب به دو دهه است که با خشک‌سالی مواجه است و علاوه‌براین، «برداشت بی‌رویه آب از منابع زیرزمینی در کنار بارندگی کم و خشک‌سالی باعث کاهش کیفیت منابع آب، افزایش سختی و شوری و به‌تبع‌آن افزایش هدایت الکتریکی (EC) منابع آب (اغلب تا ۲۲هزار میکروزیمنس بر سانتی‌متر) به‌ویژه در مناطق پسته‌کاری استان شده است».به گفته شاکری، به دنبال این وضعیت، «کف‌شکنی چاه‌های آب کشاورزی برای دسترسی به منابع آب بیشتر و با کیفیت بهتر از سوی برخی باغداران منطقه بدون درنظرگرفتن مدیریت صحیح منابع آب موجود، تبعاتی را به دنبال داشته که محسوس‌ترین آن نشست زمین در بعضی مناطق است».

شهرستان انار ۲۵هزار هکتار باغ پسته دارد که عمده آن پسته اکبری است. درحال‌حاضر ۲۳۸ حلقه چاه مجاز کشاورزی در شهرستان انار وجود دارد که از این طریق حجمی حدود ۱۲۵میلیون مترمکعب از سفره‌های آب زیرزمینی برداشت می‌شود.

کسری حجم مخزن منابع آبی شهرستان انار حدود ۲۵میلیون مترمکعب و میزان اضافه برداشت از منابع آب حدود ۲۷میلیون مترمکعب است. علی کاردوست‌پاریزی، سرپرست اداره مدیریت منابع شهرستان انار چندی قبل گفته بود که وضعیت منابع آب زیرزمینی این شهرستان بحرانی است و «نشست زمین» یکی از عواقب اضافه برداشت آب ازسوی چاه‌های کشاورزی در دشت انار است. به گفته وی، بحران منابع آب شهرستان انار با توجه به کاهش بارندگی‌ها، کسری حجم مخزن، تداوم خشک‌سالی‌های سال‌های اخیر و افت مداوم سطح آب، «روزبه‌روز در حال تشدید است».

نگاه

ادامه حیات حریم خصوصی در دنیای شبکه‌ای

آمنه دهشیری*

● فرض کنید فرزند یکی از مقامات دولتی در شبکه اجتماعی خود تصویری را برای گروهی منتخب از افراد موجود در فهرست دوستان یا کانتکت فهرستش به اشتراک می‌گذارد. آیا بازپخش این تصویر در سایت‌های خبری می‌تواند به‌عنوان نقض حریم خصوصی در نظر گرفته شود و می‌توان آن را مشمول مجازات‌های مقرر در مواد ۱۷، ۲۰ و ۲۶ قانون جرائم رایانه‌ای دانست؟

قانون جرائم رایانه‌ای مقرر می‌کند: «هرکس به وسیله سیستم‌های رایانه‌ای یا مخابراتی صوت، تصویر، فیلم خصوصی یا خانوادگی یا اسرار دیگری را بدون رضایت او منتشر کند یا در دسترس دیگران قرار دهد، به نحوی که منجر به ضرر یا عرفا موجب هتک حیثیت او شود، به حبس از ۹۱ روز تا دو سال یا جزای نقدی از پنج تا ۴۰ میلیون ریال یا به هر دو مجازات محکوم خواهد شد».

«انتشار یا در دسترس قراردادن» که در این ماده آمده است، به صورت فعل مادی مثبت (تحویل به دیگران یا قراردادن در شبکه) یا فعل منفی (مثل قصور عمدی در حفظ آنها که منجر به دستیابی دیگران به آنها شود) انجام شود.

موضوع جرم می‌تواند حداقل یکی از موارد زیر باشد:

صوت دیگران، فیلم خصوصی دیگران، فیلم خانوادگی دیگران، سایر اسرار دیگران

همچنین می‌توان به مواد ۲۰ و ۲۶ قانون جرائم رایانه‌ای دراین‌باره نیز اشاره کرد.

بر اساس ماده ۲۰ اگر انتشاردهنده یا افشاکننده اسرار خصوصی یا صوت یا تصویر دیگران، شخص حقوقی باشد، مجازاتش جزای نقدی و تعطیلی است. ماده ۲۶ قانون جرائم رایانه‌ای: که البته اگر از کارمندان و کارکنان اداره‌ها و سازمان‌ها یا نهادهای دولتی یا وابسته به دولت یا نهادهای عمومی باشد یا از متصدیان یا متصرفان قانونی شبکه‌های رایانه‌ای یا مخابراتی باشند، مجازات بیشتری دارند. تفاوت نگاه به مفهوم حریم خصوصی گاهی می‌تواند نشان‌دهنده تفاوت دو نسل باشد. از یک طرف نسلی که در پلت‌فرم‌های آنلاین بزرگ شده، رشد کرده، آموزش دیده، نوشته، به اشتراک گذاشته و دوست پیدا کرده است. از طرف دیگر نسلی که یا وارد گیرودارهای دنیای آنلاین نشده یا اگر هم به ضرب و زور اقتضائات زمان، دستی بر آتش آنلاین زده، در حد خواندن چند سایت یا فرستادن ایمیل بوده است. در واقع می‌تواند این نسل مسن‌تر که در بستر آنلاین بزرگ نشده را مهاجران شبکه و نسل جوان‌تر را نت‌سیزن یا شبکه‌زی‌ها به شمار آورد. نسل شبکه‌زی رویدادهای روزمره، مسافرت‌ها، آرزوها و دستاوردهایش را هر روز و هر ساعت با همراهان شبکه‌ای خود به اشتراک می‌گذارد. از نگاه آن که چند پیراهن آفلاین بیشتر پاره کرده است، هرآنچه بیان شد، یا به عبارتی به اشتراک گذاشته شد، فاش شده است و باید از آن دست شست. ازهمین‌روست که جسته و گریخته می‌شنویم که می‌گویند: این جوان‌ترها هیچ احترامی برای حریم خصوصی خود قائل نیستند. زیرا:

- سخن تا نگویی بر او دست هست، چو گفته شود یابد او بر تو دست

این نگاه سنتی و غالب در نگاه صفرویکی در افشای اطلاعات است که در زبان انگلیسی به آن قاعده tell one, tell all نیز گفته می‌شود.

ادامه در صفحه ۱۷

جدول ۲۵۶۱ ■ طراح: بیژن گورانی

افقی:

۱- دشوار و مشکل- اتحادیه صنفی- تپه باستانی آتن ۲- خاکستری تیره- سکه کم‌ارزش ۳- رودی در روسیه- گردنده- شاخه باریک درخت- صدمه ۴- منحنی- واحد اندازه‌گیری حجم مایعات- دانه‌کش بی‌آزار ۵- با ایمان- نام عمومی آلیاژهایی که به کمک آنها فلزات را به هم متصل می‌کنند- پایه و اساس ۶- پارچه کم‌عرض تزئینی پرده- روییدن- جلگه پهناور در نواحی نیمه‌خشک ۷- بازی و سرگرمی- کناره- طایفه‌ای از مغولان ۸- حرف ندا- مالیات- بلندمرتبه- خدای دروغین ۹- شک و تردید- دیگر- از آفات نباتی ۱۰- واحد اندازه‌گیری شدت جریان الکتریکی- شهری در استان اردبیل- اهل کرواسی ۱۱- مهم‌ترین مقصد گردشگری مذهبی ایران- وسیله‌ای برای پرواز- مشقت ۱۲- دریدن- بیماری ناشی از تجمع اسید اوریک در خون- اسناد ۱۳- بخیل- سرزمین- تازه کار- لنگه در و پنجره ۱۴- اثرپذیری- فیلمی مشهور از چارلی چاپلین ۱۵- گوارا- دارای قدرت و مهارت در دعوا- ترمیم پارگی پارچه.

عمودی:

۱- مهم‌ترین رود پاکستان- شاعر و عارف ایرانی قرن هفتم و سراینده «دیوان شمس‌تبریزی»- دهمین خلیفه اموی ۲- اقدام برای گرفتن انتقام از قاتل- شصتمین سوره قرآن ۳- تنها- آکنده و سرشار- از آفات نباتی- تکنیک ۴- شهری در ایتالیا- کارآزموده- رابطه انسان با خدا را محکم‌تر می‌کند ۵- راست و درست- زمخت و بدقواره- مزرعه آخرت است تفاوت بین دو چیز ۱۱- گرامی- باهوش- خصم ۱۲- رشته‌ای در شمشیربازی- شهری در مازندران- کتابی تألیف شیخ‌مرتضی انصاری ۱۳- نت ششم- راه و روش عبادت- آخرین- صد مترمربع ۱۴- برابری- بدون هدف و وظیفه مشخص ۱۵- بدن- مراسم روز بعد از عروسی - خالکوبی.

۶- دارنده صفت‌های ناپسند- رهن‌دهنده- نوعی زیرانداز ۷- گردش کودکانه- فروختن به قیمت پایین‌تر از قیمت اصلی- تکراری ۸- حرف دهن‌کجی- شهری در فرانسه- سیاست‌مدار- زیرپا مانده ۹- گروهی- جنایت‌کار- خالص ۱۰- نوعی اثر موسیقایی شاد و سرگرم‌کننده- برنج پوست کلفت!-

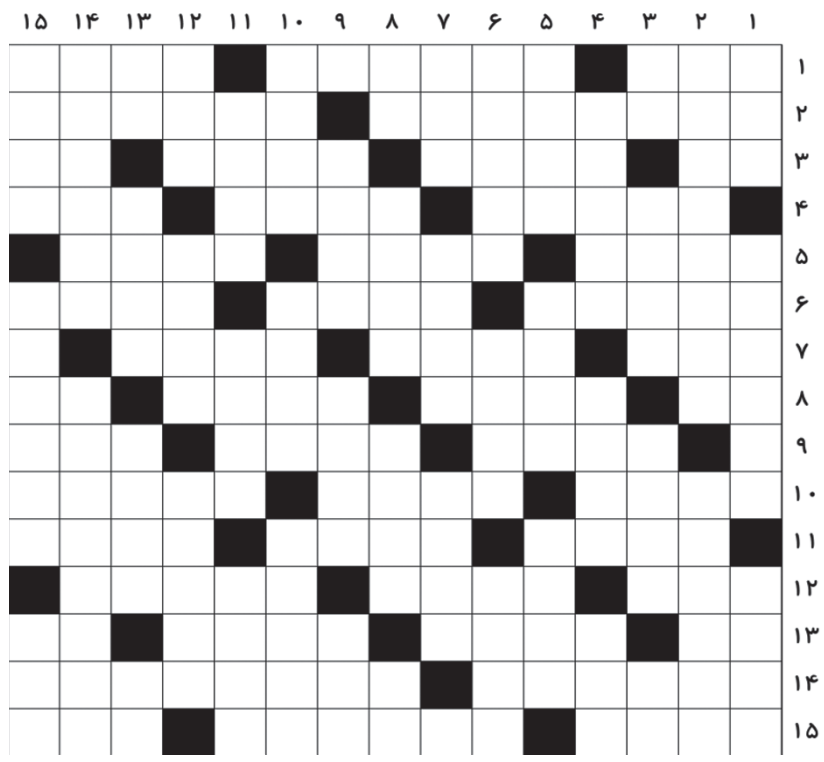

حل سودوکو سخت

۸	۳	۹	۵	۶	۴	۷	۱	۲
۵	۴	۲	۱	۷	۸	۹	۶	۳
۱	۷	۶	۳	۲	۹	۸	۵	۴
۲	۹	۱	۷	۵	۶	۳	۴	۸
۶	۸	۷	۹	۴	۳	۱	۲	۵
۴	۵	۳	۲	۸	۱	۶	۷	۹
۹	۶	۴	۸	۱	۵	۲	۳	۷
۳	۲	۵	۶	۹	۷	۴	۸	۱
۷	۱	۸	۴	۳	۲	۵	۹	۶

حل سودوکو ۱۵۵۷

۴	۷	۳	۵	۸	۱	۲	۹	۶
۲	۵	۹	۴	۳	۶	۸	۷	۱
۸	۶	۱	۲	۹	۷	۴	۳	۵
۵	۴	۸	۳	۶	۹	۱	۲	۷
۷	۹	۲	۱	۴	۸	۶	۵	۳
۱	۳	۶	۷	۵	۲	۹	۸	۴
۳	۲	۷	۸	۱	۴	۵	۶	۹
۶	۸	۴	۹	۷	۵	۳	۱	۲
۹	۱	۵	۶	۲	۳	۷	۴	۸

جدول ۲۵۶۰

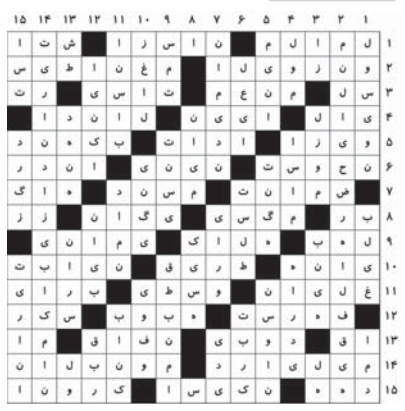

سودوکو سخت ۱۵۵۸

قانون‌های حل جدول سودوکو:

۱- در هر سطر و ستون باید اعداد یک تا ۹ نوشته شود. بدیهی است که هیچ عددی نباید تکرار شود.

۲- در هر مربع ۳×۳ اعداد یک تا ۹ باید نوشته شود و در نتیجه هیچ عددی نباید تکرار شود.

۸					۹		۲	
۶	۴				۲		۹	
	۵					۳		۷
	۱							۹
	۳	۶		۸	۴			
	۸			۱	۶		۷	
۵	۹	۸					۳	
		۷			۵			۴
	۲	۴	۶					

سودوکو ۱۵۵۸

۶	۴	۵	۷			۸		
		۸	۳	۹		۵		
۹		۷	۴		۸			۶
۷		۹				۳	۵	۴
۳							۹	۱
	۲			۴	۳		۶	
۸				۳	۹		۱	
۱	۵	۲			۴		۷	
			۵	۱	۷		۸	۲

سودوکو

سودوکو Sudoku یک واژه ترکیبی ژاپنی به معنای عددهای بی‌تکرار است و امروزه به جدولی از اعداد گفته می‌شود که به عنوان یک سرگرمی رایج در نشریات کشورهای مختلف به چاپ می‌رسد.